

Dansk Folkeblad

udgivet af Selskabet for Trykkesfrihedens rette Brug,

redigeret af dets Skriftecommittee.

4de Marg.

Fredag d. 21. December 1838.

N. 50.

Thorvaldsens Johannesgruppe.

Dette hærlige Kunstværk staaer nu i sin fulde Virkning over Frue Kirkes Hovedindgang og beskues daglig af Mangfoldige. Det forestiller Johannes den Døbers Prædiken i Ørkenen; men om det selv, saaledes som det viser sig i sin høje Skønhed, kan man sige, at det virker som en dyb og indtrængende Prædiken til den bevægede Verden nedenfor, om det himmelske Rige, som ogsaa aabenbarer sig i Skønheden og Kunsten.

Det var forдум Brug hos Grækerne, vore Lærere og Mestere i flere af de sjonne Kunster, at opstille Billedstøtter i den flade Trefant eller Gavl over Soilerækken ved Enderne af deres Templer i saakaldt dorisk Stil. Nummet udtrævede, at Figurernes Høide maatte aftage til begge Sider, saa at siddende eller knælende og tilsidst liggende Figurer indtoge Winkelsspiserne, og hele Pladsen saaledes blev benyttet. Paa Charlottenborg findes Afsnubninger af to saadanne Grupper, som for ikke mange Aar siden blev opgravede ved en Tempelruin paa den græske Ægina (Ægina) og derpaa af Thorvaldsen istandsatte. De have neppe været uden Indflydelse paa Kunstneren, da han bestemte sig til at udføre Johannesgruppen paa denne Maade, overeensstemmende med den Stil, som han fandt anvendt i Bygningen. Heller ikke havde i den nyere Tider nogen Fronton (Gavl) forhen været prydet saaledes; og vor Gruppe er i denne Henseende den første i sit Slags, hvorvel den er kommen op paa sin Plads noget bag efter et Par senere udførte Grupper af samme Art i München.

Man vil let se, hvor sindligt Kunstneren har indrettet Alt i den hele Gruppe saaledes, at Figurernes af-

tagende Høide forekommer naturlig, ja nødvendig efter Omstændighederne. En Folketales, om hvem Tilhørerne tage Plads efter Lyst og Bequemmelighed eller Stemning; Nogle staae og vente Indvielsen, Andre standse i Forbigaaende; — her er en rig Lejlighed greben til al forneden Afvejling.

Ogsaa vil man let bemærke, hvor smukt det Hele paa eengang falder i Øjnene ved Figurernes symmetriske eller ligelige Fordeling til begge Sider af Johannes. I begge de modsatte Mæsser finder Diet en behagelig Ligevegt, og dog er der Intet af det Enkelte paa den ene Side, som ligner det Modsvarende paa den anden i Omrids; heller ikke ganske i Masse, saa at, om man vil sammenligne det Enkelte indbyrdes, Blifket ledes fra det Ene til det Andet; men i det Hele Indtryk finder Ligevegten Sted; det er saa at sige en bæslet Ligevegt.

Figurerne ere, som man kan tænke sig, i det Hele ordnede triangelformigt; men den store Triangel bryder sig til begge Sider i frie Afsatser; saa at man overalt paa eengang træffer Regel og Frihed, Symmetri og Afvejling.

I Midten staaer Johannes paa et Klippestykke, op höjet over sine Tilhørere og endnu mere fremtredende der ved, at de nærmeste Figurer til begge Sider af ham ere holdte lavere. Hans Stilling, med den høire Haand pegende mod Himlen, antyder Hovedsummen af det Ord, han forkyndte: "Omvender Eder, thi Himmelens Rige er nær!" I den venstre Haand holder han Staven med det lille Kors (Agnusdeistaven), hvormed han efter gammel Skik pleier at afbildes, og som tyder hen paa hans Forhold til Christus. Øseskaalen (en Muslingskæsal), som hænger i en Rem over hans Skulder, betegner ham som Døberen. Det stærke krusede Haar,

de mættelstafte Lemmer uden Spor af Overfylde, den lodne Underdragt minder os om hans Kraft og den strenge Levemaade, hvorved han hærdede den. Gribende Alvor taler ud af hans Aslyn, men tilsige en Aland, som er beslægtet med Jesu.

Bed hans Fodder staer tilvenstre en Dreng, som venter Daaben og allerede har aftaget sit Overklædebon, som han bærer paa Armen. Han lytter blidlig til Læserens Tale, men hans barnlige Phantasi hænger ved den Handling, som forestaaer; hele hans Stilling udtrykker den Bentende.

Bed den anden Side af Johannes staer en Mand i moden Alder, som ogsaa skal dobes og derfor har aflagt sin Overdragt; men han venter ikke som Drengen. Han er med hele sin Sjæl inde i Læserens Tale; og for ganske at bringe det Legemlige til No under Aalandens Virksomhed har han sat sin ene Fot op paa Klippestykke, støttet Albuen paa det saaledes løftede Kne og lagt Hovedet til Hvile i Haanden. Hans noget opadvendte Ansigt udtrykker spændt Opmærksomhed og følelsessluld Eftertanke.

Bag ham staer en Gruppe af tvende Personer. En sjon Ungling, som er gjennemtrængt af Johannes's Tale, har formaaet sin aldrrende Fader til at følge med sig ud i Ørkenen for at høre den nye Prophet. Han staer nu med Armen slynget om Faderens Hals og iagttager det Indtryk, som Talen gjør paa ham. Den Gamle har vendt sit trodsig godmodige Ansigt mod Johannes; af hans Mine og af Hænderne, som han lægger over hverandre, seer man, at den ringe Forventning, hvormed han var kommen, viger for et mægtigt Indtryk, og Unglingen staer i stille Særlighed og hører Johannes's Tale saa at sige gjennem dens Virkning paa Faderen.

Imod denne Gruppe sværer paa den anden Side en anden ligeledes af to Personer, men adskilte. En Skriftklog staer i sin lange Kjortel med et Slags præsteligt Tegn paa Huen, støttet til sin Stav, og lytter med hormodig Foragt som i Forbigaaende til Taleren; han vidste, da han kom, hvad han fulde mene om saadanne Taler, og bliver ved sin Mening.

Modsat forholder det sig med hans Sidemand, en Jæger, som standser paa sin Bei, lytter og føler sig forunderligt tilmode derved. Et Smil paa hans trohjertige Ansigt rober, at der er Noget, som gaaer ham inderligt til

Hjertet; hans skyldfrie Sjæl synes ikke saa meget at trænge til Omvendelse, som at glæde sig til Himmelens Nibe.

Hans Hund, der sidder ved hans Fodder, er en vigtigere Person end Propheten for et Par yndige Born, en Dreng og en mindre Pige, som nu folge. Den lille Pige har stor Lust til at lege med Hunden, men tor ikke ret nærmee sig, da den knurrer og reiser de nedhængende Ører. Hun dækker sig bagved Broderen, som hun gjerne vil have til at gaae fremad, men han, som den Fornuftigere, gjør hende opmærksom paa Faren.

Den yngre Broder til disse Søskende, en lille forvoven Dreng, vilde uden Betenkning løbe lige hen til Hunden, som han betragter med store, dristige, længselssulde Øyne, hvis ikke Moderen, der sidder paa en Steen, holdt hans lille Arm fast indsluttet i sin Haand og derved drog hans Overkrop sterkt tilbage til sit Skjod, medens hans Fodder synes ikke at ville forlade deres Plads nærmere Hunden. Saaledes i Sikkerhed for sin Yndling festet hun hinene i stille Undagt paa Taleren. Bag hende slutter en liggende Hyrde med sin Stav Rekk'en paa denne Side.

Imod Bornenes Gruppe sværer paa den anden Side en ung Pige, som overvældet af Ordets Magt andægtig er sunken i Kne, medens hendes yngre Broder bagved hende med Arme lagte paa Søsterens Skulder seer op paa Manden, der staer og taler.

Bag hende har en Olding, indspørt i sin Kappe, taget Søde. Hans Ryg er bojet af Alarenes Byrde; Diet hviler paa Taleren og hans flade Haand, som løfter sig for hans Bryst, vidner om, at han af sin lange indre Erfaring sander og erkjender de Ord, som det endnu før hans Død blev forundt ham at høre.

En liggende Figur slutter Gruppen: en deilig Ungling, som i hvilende Stilling, henstrakt paa sin Kappe under den sjonnestre Boining af det slanke Legeme, med Haanden under Kinden, taber sig i lyttende Opmærksomhed. Man maatte ønske sig Winger for at kunne beskue denne yndige Figur ovenfra, hvor dens Skjønhed nu er uset; men sandt at sige, det samme Ønske fristes man til ved Beskuelsen af enhver af de beskrevne Figurer, naar man, efter at have modtaget den hele Virkning af der samlede Kunstmærke, kommer til at dvæle ved det Enkelte.

Figurerne ere alle af redlig = guulladent brændt Leer (terra cotta), og, for at bevare dem bedre, anstrøgne

med en lignende Farve, ved hvilken de tage sig fortæffeligt ud paa Frontontrekantens mørkt anstrøgne Grund.

Spøges der nu om Aarsagen, hvorför just Johannes den Døbers Prædiken i Ørken, og intet andet Stof af vore hellige Erindringer, er blevet valgt til Fremstillelse over Templets Indgang, saa fører dette til en egen Betragtning, nemlig af

den hele Kreds af Thorvaldsens christelige Billedværker i Træ Kirke.

Naar det, der er paatænkt af Thorvaldsen, kommer til det, der allerede er udført, vil Træ Kirke blive et herligt Middelpunkt for den christelige Kunst, som Skønhed og Betydning i noie Forening have bidraget til at helliggjøre. Kunstmaler af den høieste Tuldendelse ville modtage den Indtrædende og møde ham overalt paa hans Vandring igennem Templet; de ville, idet de bemægtige sig hans Tanker ved Skønhedens Magt, tillige ved desres Betydning og indbyrdes Sammenhæng lede hans Vand igennem de meest oplostende Minder af vor Religions og Kirkes Historie.

Jeg erindrer mig levende, hvor forunderligt, hvor dybt et Indtryk det gjorde paa mig, da jeg en af de første Sondage, efterat Kirken paany var tagen i Brug til Gudstjeneste, og denne endnu holdtes for ganskeaabne Dørre, gik forbi Kirken i heel andre Tanker end andægtige, og da, ved tilfældig at se til Siden, i Kirkens dybe og dæmrende Baggrund blev Frelserens Billeder vær, som med deaabne Arme ligesom indbød til at nærmee sig og tve fra Livets Uro til den Fred, han skjenker. Dette Indtryk, det sidste og helligste, skal, efter den Kunstneriske Plan forberedes ved andre, som gradevis kunne lede Sindet til en oplost Stemning, ligesom man træder dybere ind i Helligdommen.

Det Første, Diet møder, naar man nærmee sig Indgangen, er Synet af den, der sagde om sig selv: "Jeg er den Rost, der raaber i Ørkenen; bereder Herren Vej, jevner Stierne for ham!" Det er den Johannes, vi see, hvis Komme var Forberedelsen til den høiere Abenharelse, der skulde folge. Saaledes melder Indgangen til Templet sig ogsaa som den aandelige Indgang til det Helligere, der forkynedes indenfor dets Dørre. Træder man nu ind under Seilegangen, saa vil Blikket, naar Planen er kommen til Fuldførelse, møde en Betegnelse af de øl-

dre Forjettelser, der vidnebde om, at det, der skulde komme, længe forud var guddommelig rodfæstet i den menneskelige Bevidsthed, og derfor ogsaa maatte komme; denne Betegnelse skeer ved Billederne af fire af det gamle Testaments Propheter, som have varslet om Messias Komme til Verden; de ville indtage de fire Nischer paa begge Sider af Doren. Over denne, saalangt som Seilegangen strækker sig, vil Jesu Indtog i Jerusalem blive fremstillet i halvophøjet Arbeide eller Basreliefs. Denne Tildragelse i Jesu Liv har i den christelige Kirke fra ældre Tid været betragtet som Sindbilledet paa Jesu Komme til Verden, og Billedet heraf slutter sig saaledes til de foregaende Billeder, som Opfyldelsen og Virkeligheden til Spaadommen og Torudsorkyndelsen. Man træder ind ad Templets indre Dør, og befinner sig i en Alt af Forhal, endnu indenfor den Buegang, der danner de tre Sider af Kirkens Skib. Til høire og venstre ere store Muurnischor, som ere bestemte til Pladsen for Statuerne af Luther og af Melanchthon, Luthers nærmeste Medhjælper i Reformationens store Werk. Som de i deres Liv vogtede det Heilige, at Løgn og Menneskepaafund ikke skulde forvanske det, saaledes skulle de nu ogsaa her billedsigen staae som Helligdommens Dørvogtere, i den menneskelige Naturs Hdmighed stillesde udenfor Helligdommen selv, men ved deres Plads just betegnede efter det, der udgjorde deres Storhed.

Hvem skulde Tempelhallen selv værdigere være forbeholdt, end den guddommelige Meester og hans Lærlinge? Allerede længe have vi funnet beundre og opbygges ved Synet af Apostlernes hellige Billeder, som i en dobbelt Skæfe, seg ved hver af Kirkens Sider, lede Blikket op til Frelserens Billeder, der staar over Alteret og saaledes ogsaa i Esterlignelsen viser sig som det ene, fælles Middelpunkt, til hvilket vort Gud altid skal vende tilbage. Nærmest den høje Lærer staar Petrus og Paulus, Hovedarvingerne til hans jordiske Werk, og efter disse den høitelskede Discipel Johannes, og Matthæus, hvilke skriftlig bevarede det salige Budskab om Frelserens Vandring paa Jorden. Derpaa følge de Øvrige, og idet Kunstneren efter gammel christelig Viis har medgivet hver af Apostlerne de ham tillagte Symboler eller Tegn, der ere tagne af Nedskaberne til deres Martyrdod eller hentyde til deres Charakteer og Virksomhed, mindes vi om den Kamp imod det Jordiske, som vi efter vores ældste

Lærerens Exempel sejerrigen skulle bestaae under urofkelig Bekjendelse og Udsøvelse for Verden.

Men Frelserens Billede har intet saadant Særfjende. Som han staar der, guddommelig forherliget ester de jordiske Lidelser, hvis Spor han bærer paa sit Legeme, og byder os sin Fred, at de Besværede maae komme til ham og finde Hvile, er han den, som, hvor han træder frem, er over al Betegning; ligesom og Kunstenren har vidst at nedlægge et isandhed guddommeligt Udttryk af Høihed, Biisdom og Hellighed i hans Alsyn.

Til hver Side af Choret er en Dør, hvoraf den ene fører ind til Skriftestolen, og over denne vil et Basrelief, som forestiller Indstiftelsen af Daabens Sacrament, blive opsat. Over den tilsvarende Dør paa den anden Side vil en paa lignende Maade udfort Billedliggjørelse af Daabens Sacrament finde sin Plads. Ved disse to Kunstværker vil det hellige Ords Indtrædelse og Bedvaren i Menneskelivet være betegnet, og saaledes skulle de for den Betragtende danne et Overgangsled imellem hin Billedkreds og den levende Menneskeverden, der bevæger sig om den.

For at tjene ved den kirkelige Fuldbydelse af det sidstnævnte Sacrament vil en knælende Engel i Midten af Choret fremholde Osbefonten, ligesom udsendt for at annamme de Umyndige til Deelagtighed i Himmelens Rige, hvori de ved Daaben skulde vies til, som den, at høre hjemme.

Endelig vil den hele Kreds af ophsiede Erindringer affluttet, forsaavidt som den bildende Kunst, der ved Siden af det Betydningsfulde nsdvendigen vil fastholde det Skjonne, her kan forfolge den, ved Frelserens Vandring til Golgotha, fremstillet i et stort Basrelief, som vil indtage hele Rundingen af Muren, der under Halvkuppelen udgør Kirkens Baggrund og omslutter Alterbygningen; og saaledes vil det fromme Gemyt paa en betydningsfuld Maade være henvist til Frelserens sidste jordiske Kamp og Fuldbindelsen af hans store Værk.

Vistnok staar endnu Meget tilbage, inden vi i Virkeligheden kunne see hele den store og omfattende Plan fuldendt; men allerede hvad der er udført, danner en Samling af Kunstværker, som maa give True Kirke en Betydning i Henseende til den sande bildende Kunst, som ikke kan tillægges mange Kirker selv i de Lande, som ere rigere paa Kunstværker end

vort. For Dieblifiket ere Statuerne af Christus og Apostlerne ikkun opstillede i Gibsatslobninger, men allerede ere Marmorstatuerne af Christus og 10 Apostler, (nemlig ikke af Andreas og Thaddeus) indbragte i Kirkens Bigange og funne, efterat have modtaget deres Fuldbindelse, snart ventes opsatte paa deres Pladser i Kirken. Dagsaa er den christelige Barmhjertigheds Billede i Skifolse af en Kvinde, som bærer et Barn paa Armen og følges af et andet, der holder fast i hendes Klædning, udført i Marmor for at anbringes ved Kirkens Fattigblok. De to omtalte Basrelieffer, som henhøre til Daabens og Nadverens Sacramenter, blevne udførte af Kunstneren i Leer og afstøbte i Gibs under hans forrige Ophold i Kjøbenhavn 1819, og ere nu medbragte af ham næsten ferdige i Marmor.

Jeg har endnu at tilføje, at Professor Thieles store Værk over Thorvaldsen og hans Arbeider har ydet mig en væsentlig Veiledning ved Betragtningen, og som en Folge deraf ved Beskrivelsen, af Johannegruppen.

J. C. Olsen.

S dansk Folkeblad Nr. 39—40 Pag. 165 findes anført: "at af 22 Sogne, som have anholdt om at erholde tydsk Sprogunderviisning i Skolerne, ere 10 paa Als og Aero." Med Hensyn hertil finder Undertegnede sig foranlediget til at forsikre, at ingen B-boer af Den Aero har undertegnet nogen af de i dette Anliggende indgivne Petitioner. Christensen.

p. t. Formand for den ørsispe Afdeling af Sel-skabet for Trykkesfriheds rette Brug.

I Anledning af ovenstaende Berigtigelse maa jeg tillade mig at gjøre følgende Bemærkninger:

I den slesvigiske Stændertidende Nr. 27, S. 212, findes blandt de indkomne Petitioner anført: "en fra Communeorstanderne og Indvæernerne i Amtet Norburg, at Ungdommen maatte erholde fri Underviisning i det tydsk Sprog, og at det maatte blive ved det Gamle med Hensyn til Met- og Protocolsproget."

Amtet Norburg bestaaer, ester Schröders "Topographie des Herzogthums Schleswig," S. 4, af Norreherred paa Als og Den Aero, eller med andre Ord af 10 Sogne foruden Kibstaden Aeroeskjøbing. Da nu i den ovennævnte Anmeldelse af Petitionen i Ullmindelighed er nævnt "Amtet Norburg" og ikke den Deel af Amtet, som ligger paa Als, saa mener jeg, at jeg var besvist til at anse Petitionen som indkommen fra det samlede Amt. Af den meddelede Oplysning fremgaar det imidlertid, at Redactionen af Stændertidenden har brugt et mindre noiagtigt Udtryk ved Petitionens Anmeldelse, og, som Folge heraf, bliver det i mine Bemærkninger angaaende den slesvigiske Stænderforsamlings Indstilling i Sprogsagen opgivne Antal Sogne, der have anholdt om tydsk Sprogunderviisning, idetmindste at reducere fra 22 til 17.

O. P. Juul.

Gtil Indsenderen af et Brev "Til Sel-skabet for Trykkesfriheds rette Brug" undertegnet R. S. er Svar aflagt i den Gyldendalske Boghandel, hvilket kan afhentes imod Opgivelse af Navnet paa den Gjenstand i vor Litteratur, hvorom Talen nærmest er.